

'Het object Viool' gevolgd

Paul Cohen filmde dirigent Hartmut Haenchen die na dertig jaar eindelijk zijn Stasi-dossiers mocht inzien.

ERIK VOERMANS

Het lijkt afkomstig uit een slechte detective, maar het was de grauwe werkelijkheid: voor de Stasi, de Staatssicherheidsdienst in de DDR, was dirigent Hartmut Haenchen 'het object Viool'. *Geige* in het Duits.

Paul Cohen, die eerder een prachtige documentaire maakte over Janine Jansen, heeft Haenchen gevolgd toen hij terugging naar Dresden om daar

in het Stasi-archief de rapporten over zichzelf in te zien. Als het niet om eng, grootschalig verklikken van burgers door burgers zou zijn gegaan, had het een absurdistische sketch van Monty Python kunnen zijn.

Passage uit een rapport: 'Het object *Geige* begaf zich naar bushalte Cossebaude en nam om 10.07 uur de bus van Meissen naar Dresden tot halte Theaterplatz, waar hij om 10.23 uur aankwam.' Cohen doorsnijdt de beelden met fragmenten uit Wagners *Götterdämmerung*, het slot van de *Ring*, waarin iedereen elkaar verraadt.

Cohen maakt mooie beelden, want Haenchen is een theatrale persoonlijkheid, die geladen kan zuchten, zeer ernstig in het leven staat en zinnen uitspreekt als: "Ik moet de

schuld van mijn ouders dragen." Hij vertelt over zijn vroegste herinneringen aan zijn geboortestad Dresden. Als tweejarige ziet hij in 1945 vanuit een kelderraam een vuurzee langsrazen. Dat was het beruchte bombardement van de geallieerden.

Het bezoek aan het Stasi-archief grijpt hem zichtbaar aan als hij ontdekt dat ook zijn Joodse oom, die door de Haenchens tijdens de oorlog was beschermd, een *Informeller Mitarbeiter* blijkt te zijn geweest, een verklikker. Toch is hij mild. Hij moet nog maar eens zien of wij, u en ik, zich onder die omstandigheden anders zouden hebben gedragen.

De hemel boven Dresden, zondag, 18.50 uur, Nederland 2.